

Burhanettin Duran

bduran@setav.org

Erdoğan'ın Zaferi ve Seçim Sonuçlarının Mesajları

14 Mayıs seçimlerinin galibi Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Büyük Türkiye Zaferi" temalı kuşatıcı bir söylemlerle ikinci tur çalışmalarını başlatmıştı. Seçimlerin mağlubu Kılıçdaroğlu ise ikinci tur kampanyasına çok sert söylemlerle başladı. "Sakin güç" diye sunulan ve herkese sevgi işareti yapan Kılıçdaroğlu gitti, yerine masaya vuran ve "göz oymakla" tehdit eden hırçın bir siyasetçi geldi.

Ülkemiz, şükürler olsun, tarihi önemdeki bir seçimi, 14 Mayıs tarihinde, demokratik olgunluk içerisinde gerçekleştirdi. Bütün dünya başkentlerinin gözü üzerimizdeydi. Yüzde 88.92 katılım oranı ile milli irade sandığa yansıdı ve demokrasimiz bir kere daha gücünü gösterdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan yüzde 49.5 ile ikinci sıradaki Kılıçdaroğlu'na 5 puana yakın fark attı. Yine Cumhur İttifakı yüzde 49.5 ile 323 milletvekiline, Meclis çoğunluğuna ulaştı. Bu sonuçlar Erdoğan'ın ikinci tura en az üç avantaj ile gideceği anlamına geliyordu: Meclis çoğunluğu, birinci sırada olmak ve açık fark. Bu katılım oranı ile yüzde 0.5 ilave oya ihtiyaç duyan Erdoğan'ın ikinci turu rahatlıkla alması beklenirdi. Nitekim, ilk tur sonunda Erdoğan'ın partisinin genel merkezindeki balkon konuşmasında ki kapsayıcı ve özgüvenli konuşması,

bu rahatlığı sergiliyordu. Bu aynı zamanda ikinci tur kampanyasına iyi bir başlangıç oldu.

Muhalefet ise birçok parametrede çöküş yaşadı. Muhalefetin seçim öncesi kendi yankı odalarında, anket şirketlerinde ve sosyal medyada yükselttiği beklenti, seçmenine büyük bir moral bozukluğu yaşattı. İmamoğlu, Yavaş ve Kılıçdaroğlu'nun seçim sonuçlarına ilişkin verilere aykırı iddiaları (Kılıçdaroğlu'nu 13. Cumhurbaşkanı ilan etmeleri gibi) ikinci tur için çok kötü bir başlangıç oldu. Muhalefet yeni bir seçime gidiyor gibi kampanya hazırlamak istemişti ve ikinci tur seçimlerin kampanya sürecine, Erdoğan'ın aksine, ilk akşam olumsuz bir yerden başladı. Kılıçdaroğlu'nun iki belediye başkanı ve 5 genel başkan ile sahne alıp 1 dakika 51 saniyede söyleyebileceği birkaç şey, Erdoğan'ı suçlamak ve "ikinci turu alacağız" iddiasından ötesi değildi. "Buradayım" videosu

TÜRKİYE

SANA EMANET

Cumhur İttifakı üyeleri AK Parti İstanbul İl Başkanlığı'na Atatürk Havalimanı Millet Bahçesi'nde düzenlenen Büyük İstanbul Mitingi'ne katıldı. (Arif Hüdaverdi Yaman/AA, 7 Mayıs 2023)

ile Kılıçdaroğlu, ikinci turdan çok CHP genel başkanlığı için mesaj veriyor gibiydi.

Sağ partiler 34-35 milletvekili çıkararak iyi pazarlık yaptıklarını gösterdiler ancak CHP seçmeni bu partilere katlanmanın bir karşılığını göremedi. 1.5 puanlık artış YSP'den geri gelen stratejik CHP seçmeni mi, 4 sağ partinin katkısı mı? Yüzde 6-7'lik milletvekili vermeye değdi mi?

Akşener, Kılıçdaroğlu'nu kazanamayacak aday ilan etmişti, haklı çıktı. İmamoğlu, yanına alacağı Yavaş ile parti genel başkanlığına soyunur mu? Kılıçdaroğlu onlara pabuç bırakmaz görünüyör. Seçimin bir diğer önemli sonucu, milliyetçi seçmenin siyasi denklemlere ağırlığını koyması. Öncelikle MHP yüzde 10 alarak bizleri değil ama bazı anketçileri yeniden şaşırttı.

İYİ Parti yüzde 10'a yakın bir yerde tutundu, Oğan yüzde 5'i aşarak ikinci turun milliyetçi seçmen tarafından şekilleneceğini gösterdi. Cumhuriyet İttifakı'nın çoğunluğu alması ve HDP/YSP'nin yüzde 8'e düşmesi ile YSP'nin kilit konumda olma iddiası tümüyle ortadan kalktı. Aksine YSP ile hareket eden adayın kaybedeceği netleşti. Kuşkusuz 14 Mayıs seçimlerinin de kazananı Erdoğan ve AK Parti. 21 yıllık iktidarın yüküne rağmen AK Parti yüzde 35'in üzerinde oy alırken Cumhuriyet İttifakı yüzde 50'ye ve Meclis çoğunluğuna ulaştı. Yine MHP'nin yüzde 10, Yeniden Refah'ın 2.8 ve BBP'nin yüzde 1 alması Erdoğan ile birlikte hareket eden partilerin kazandığını gösteriyor. Erdoğan'ın yeni zaferi sadece kendisinin önceki seçim başarılarıyla yarışıyor. Bir partinin aynı liderle kesintisiz 26 yıllık demokratik iktidara ulaşması ne Türkiye ne de dünya tarihinde olmayan bir ilk vesse-lam.

Erdoğan ve Kılıçdaroğlu'nun İkinci Tur Kampanyaları Nasıl Geçti?

14 Mayıs seçimlerinin galibi Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Büyük Türkiye Zaferi" temalı kuşatıcı bir söylemle ikinci tur çalışmalarını

başlatmıştı. Seçim akşamı yaptığı balkon konuşmasıyla uyumlu bu yaklaşım, teröristlerin haricinde Türkiye'deki bütün toplum kesimlerine "birlikte kazanacağız" duygusu verdi. Bu, önümüzdeki beş yıl için bütün partilerin seçmenlerine Türkiye Yüzyılı'nı birlikte kurma çağrısı aslında. Yerli-milli hassasiyetlerden hareket eden Erdoğan'ın kampanyası, ilk turda milliyetçi seçimde karşılık buldu. Erdoğan sadece PKK ve FETÖ'nün Kılıçdaroğlu'na verdiği desteği ortaya koymadı. Ayrıca savunma sanayii, diplomasi ve terörle mücadelede başarı ile milli hissiyata pozitif anlamda hitap etti. "Muhalefet gelirse terör örgütlerinin önü açılır" şeklindeki "beka" kaygısı, bahsettiğim pozitif milli kimliğin tamamlayıcısı konumundaydı.

Seçimlerin mağlubu Kılıçdaroğlu ise ikinci tur kampanyasına çok sert söylemlerle başladı. "Sakin güç" diye sunulan ve kalp (herkese sevgi) işareti yapan Kılıçdaroğlu gitti, yerine "mutlaka kazanacağız" diyerek masaya vuran ve "göz oymakla" tehdit eden hırçın bir siyasetçi geldi. Sinan Oğan'ın ve İYİ Parti ve CHP tabanındaki (İYİ Parti ve CHP tabanındaki) milliyetçi seçmenin desteğini alma arzusuyla aşırı sağ söylemlere sivrildi. Kılıçdaroğlu, "vatan, ahlak ve vicdan" vurgusu ile hem koyu Türk milliyetçisi bir dile başvurdu hem de güya "terör örgütleri ile masaya oturma" suçlamasını, çözüm süreci dönemine atıfla Erdoğan'a yöneltti. "10 milyon düzensiz mülteci" iddiasıyla Suriyeli sığınmacıları kendi seçmeni nezdinde "öteki" olarak kodlarken, hemen göndereceği vaadinde bulundu.

Dahası, Erdoğan kalırsa "10 milyon sığınmacı daha gelecek" iddiasında bulundu. Kadın düşmanlığı dahil neredeyse bütün kötülüklerle iktidarı suçladı.

Böylece, 28 Mayıs'ı sıfırdan yeni bir seçim gibi sunmak isteyen Kılıçdaroğlu, tüm ideolojik tuşlara bastı. Çok sert söylemi yetmezmiş gibi Kılıçdaroğlu'nun 1 milyon vatandaşı sandığa çağırma şekli de kışkırtıcı bir üslup taşıyordu. Seçim akşamındaki "biz öndeyiz"

ve "seçimlerde usulsüzlük ve ahlaksızlık yaptılar" iddialarıyla birlikte değerlendirildiğinde, CHP ve genel başkanının sosyal medyadaki "mahalle baskısını" sandığa taşıma niyetinde olduğu anlaşılıyordu. Partisindeki ve ittifakındaki eleştirileri bastırmak ve seçmenini motive etmek adına Kılıçdaroğlu hem seçim güvenliğini riske atmış hem mahalleleri karşı karşıya getirmişti.

İkinci Turun Belirleyici Faktörleri

28 Mayıs'taki ikinci tur seçimlerinin üç önemli bilinmeyi vardı. İlki, ATA İttifakı adayı Oğan ve Zafer Partisi Genel Başkanı Özdağ'ın tercihlerinin ayrışmasının seçmene etkisi. İkincisi, Kılıçdaroğlu'nun aşırı sağ söyleme savrularak sert ve negatif bir kampanya yürütmesinin nasıl bir karşılığın olacağı. Üçüncüsü, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Kılıçdaroğlu'nun ittifaklarının, oylarını ne ölçüde seferber edebileceği. Kuşkusuz Erdoğan birinci turda yüzde 49.5 alarak Kılıçdaroğlu'na 4 puanı aşan bir fark atmanın avantajı ile ikinci tura giriyordu. Yine Cumhuriyet İttifakı'nın Meclis'te çoğunluğu elde etmesi, Erdoğan'ın yarıştaki diğer bir üstünlüğüydü. Ve Erdoğan'ın partisine ve seçmenine sıklıkla rehabet uyarısında bulunması, rakibini açık farkla yenmek istemesiyle ilgiliydi.

Birinci turda yüzde 5.17 oy alan Oğan'ın Erdoğan'ı, destekçisi Özdağ'ın ise Kılıçdaroğlu'nu işaret etmesi iki ittifakın da iddialı bir rüzgâr estirmesini engelledi. Malum, Oğan AK Parti'nin oylarının düştüğü illerde üçüncü aday olma avantajı ile sürpriz oylar almıştı. "İstikrar ve PKK-FETÖ ile mücadele" yani "pazarlık değil, ilkeler" temelinde Erdoğan'a destek vermesi, Cumhuriyet İttifakı açısından değerliydi.

Kılıçdaroğlu'nun Özdağ ile bir mutabakat yapması ise karşı hamle oldu. HDP/YSP'yi ve Millet İttifakı'nın bazı üyelerini rahatsız eden bu mutabakat, partilerin destek pozisyonlarını değiştirmede. PKK elebaşları da

28 Mayıs'taki ikinci tur seçimlerinin üç önemli bilinmeyi vardı. ATA İttifakı adayı Oğan ve Zafer Partisi Genel Başkanı Özdağ'ın tercihlerinin ayrışmasının seçmene etkisi, Kılıçdaroğlu'nun aşırı sağ söyleme savrularak sert ve negatif bir kampanya yürütmesinin nasıl bir karşılığın olacağı ve Erdoğan ile Kılıçdaroğlu'nun ittifaklarının, oylarını ne ölçüde seferber edebileceği.

 Millet İttifakı'nı oluşturan partiler Anadolu Meydanı'nda gerçekleştirdiği Ankara mitinginde vatandaşları selamladı. (Alp Eren Kaya-CHP/AA, 12 Mayıs 2023)

Kılıçdaroğlu'nun kazanması için açıklama yapmaya devam ettiler. Ayrıca, 7 maddelik protokoldeki kayyum uygulamasının devamı ve sığınmacıların gönderilmesi konularının, HDP ve Millet İttifakı seçmeninde rahatsızlık oluşturacağı açıkladı. Kılıçdaroğlu'nun "mutabakat üstüne mutabakat" imzalaması, kerhen oy veren seçimde "güvensizlik" duygusunu pekiştirmişti. Önce aylar süren altılı masa toplantılarında 5 parti ile ortak politikalar mutabakatı imzaladı. Ortak adaylığı aldıktan sonra Kılıçdaroğlu, HDP ile pazarlık yaptı. HDP'li Sakık ve Önder, kapalı kapılar ardında verilen sözlerden bahsetti ama kamuoyuna net bir açıklama yapılmadı. Elbette HDP/YSP'nin hiçbir şey almadan destek vermesini kimse beklemiyordu. Kılıçdaroğlu son (7 maddelik) mutabakatı Zafer Partisi ile yaptı.

Kayyum ve sığınmacılar konularında, ilk mutabakatı imzaladığı ortaklarını rahatsız eden sözler verdi. İdeolojileri birbirinden çok farklı ve hatta zıt yedi partiye iktidar paylaşımına ve uygulanacak politikalara dair sözleri Kılıçdaroğlu, neden bu kadar kolay veriyor? Çok zayıf bir ihtimal olsa da cumhurbaşkanlığı kazanırsa kendisini destekleyenlerin her birini kolaylıkla gözden çıkarabileceğini biliyordu. Kazanamazsa kurduğu masa ya da sofranın dağılmasından ziyade CHP'nin başında kalmayı önemsiyordu. Muhalefetin yenilgisini çok düzlemler ve çok aktörlü bir hesaplaşma takip edecek. Kılıçdaroğlu tüm eleştirilerin odağında olacak. Erdoğan karşısında "büyük koalisyon" kurma imkanını kendi adaylığını dayatarak harcamak ile eleştirilecek. CHP'yi esir alan ve Kılıçdaroğlu'nu aday yapmakta ısrar eden kararlı ve militan ekip, partinin başında kalması için elinden geleni yapacaktır. Negatif kampanyanın dibini bulan, "referandum" söylemi ile kendi adaylığını bile yok sayan ve aşırı sağ söyleme hızla savrulan Kılıçdaroğlu'nun CHP'nin başında kalmak için 28 Mayıs akşamı yaptığı manipülasyonlar ve ileri sürdüğü iddialar ciddi kaygı oluşturmuştu.

Erdoğan'ın Seçim Zaferi ve Muhalefetin Yaman Çelişkisi

28 Mayıs ikinci tur seçimleri Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın istisnai liderliğinin yeni bir zaferi ile sonuçlandı. Ülkemize hayırlı olsun. Dile kolay...

Erdoğan, 1994 Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimine ek olarak 2002'den itibaren peş peşe (referandumlar dahil) 16 seçim kazandı. 21 yıllık kesintisiz iktidarından sonra hem Cumhuriyet İttifakı ile Meclis'in çoğunluğunu ele geçirdi hem de yeni bir 5 yıllık görev onayı aldı. 2014, 2018 ve 2023 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ortalama yüzde 52 oy almayı başardı. Bu siyasi başarı, siyasi hayatımızda öncesi olmayan, yanına bile yaklaşamayan ve sadece kendisi ile yarışan bir rekor.

"Seçimlerde siyasetçiler yarışır ancak hep Erdoğan kazanır" dedirten bir zafer. Dünya siyasetinde de benzeri bulunmuyor. Bazı ülke-

lerde hegemonik partilerin uzun süreli iktidarları var ancak çok sayıda krizden çıkabilen ve seçimleri alabilen bir siyasetçinin kesintisiz zaferi yok. Dünya liderlerinin çok hızlı şekilde tebrik göndererek ya mutluluğunu ifade etmesi ya da birlikte çalışmayı gözlüyoruz mesajı vermesi, Erdoğan'ın Türkiye'yi uluslararası düzlemde yükselttiği etkin aktörlükle yakından ilgiliydi. Dahası, Türkiye'ye yakınlık hissedilen birçok başkentte kalabalıkların Türkiye'deki gibi sevinç gösterilerinde bulunması, Erdoğan'ın halklar nezdinde oluşturduğu duygudaşlıkla irtibatlıydı.

Kılıçdaroğlu'nun yüzde 48'e yakın oy almasının da belirleyicisi aslında Erdoğan faktörü. Yani kampanya dönemlerinde birçok ideolojik tartışma yaşansa bile sandıkta seçimler, Erdoğan'ı destekleyenler ile karşıtları arasındaki yarışa dönüşüyor. Hiçbir aday Erdoğan'ın çizdiği siyasi rekabet çerçevesinin dışında bir performans gösteremiyor. Elbette Kılıçdaroğlu CHP'nin başında kalmak için yüzde 48'i başarı olarak pazarlayacak. Ancak gerçeklik böyle değil. "Erdoğan karşıtlığı" sermayesini kullanarak bazı sağ partileri ve HDP'yi yanına alan Kılıçdaroğlu, 2018'deki muhalefet oyununun benzerini alabilirdi. O kadar, daha fazlası değil. Bu sonuç, muhalefetin hem güçlü hem zayıf yanı artık. Kılıçdaroğlu yine yenildi, ancak "Buradayım, mücadeleye devam ediyorum" diyebilecek bir oy aldı. Dahası, muhalefetin değişime ve yeni bir liderliğe ulaşmasının önündeki yaman bir çelişkiyi, aslında engeli temsil ediyor artık. Muhalefeti toparlama başarısı gösteren Kılıçdaroğlu, aynı zamanda yenilginin de mimarı. Bence Erdoğan'ın, Kılıçdaroğlu'nun muhalefetin liderliğini yapmasından rahatsız olması beklenemez.

Ezcümle, demokrasimizin ne kadar canlı ve güçlü olduğunu dünyaya gösteren Mayıs 2023 seçim sonuçlarının tekrardan milletimize hayırlı olmasını diler, Cumhurbaşkanımız Erdoğan'ı tebrik ederim.

Elbette Kılıçdaroğlu CHP'nin başında kalmak için yüzde 48'i başarı olarak pazarlayacak. Ancak gerçeklik böyle değil. "Erdoğan karşıtlığı" sermayesini kullanarak bazı sağ partileri ve HDP'yi yanına alan Kılıçdaroğlu, 2018'deki muhalefet oyununun benzerini alabilirdi. O kadar, daha fazlası değil. Bu sonuç muhalefetin hem güçlü hem zayıf yanı artık.